

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DE LA IZVOARE-PIATRA NEAMȚ DIN ANUL 1987

de Silvia Marinescu-Bîlcu,
Marius Alexianu, Elena Ciubotaru

 stațiunea care ne reține atenția se află în apropiere de Piatra Neamț, pe teritoriul comunei suburbane Dumbrava Roșie. După cum se știe, județul Neamț, situat în partea central-estică a țării, ocupă o parte din bazinele râurilor Bistrița (peste 50%), Moldova și Siret.

Pentru o mai bună înțelegere a condițiilor oferite comunităților umane (și în primul rând a aceloră preistorice) se cuvine să prezentăm mai întâi aspectul fizico-geografic și morfologia zonei respective.

Ocupându-se de geô-morfologia văii Bistriței, I. Donisă se oprește și asupra zonei respective, scriind: "În aval de Piatra Neamț, lunca Bistriței capătă o marcă extindere și în cuprinsul ei se diferențiază mai multe trepte cu altitudini diferite"¹.

Terasa care ne interesează este aceea de 35-40 m altitudine, de o extindere excepțională în aval de Piatra Neamț, pe stînga Bistriței, unde atinge lățimi de 3 km lăa Dumbrava Roșie (comună pe teritoriul căreia se află satul Izvoare). Podul acestei terase este foarte neted și arareori este brăzdat de vreo vîlcea. Altitudinea relativă, în dreptul satului Dumbrava Roșie este de 35 m, iar fruntea terasei puternic înclinată².

Deschiderile care apar în fruntea terasei arată că ea are la suprafață luturi cu grosimi de 8-10 m, sub care urmează prundișuri a căror bază coboară mai jos decît podul terasei de 15-5 m³. În aceste condiții, triburile precucuteniene și cucuteniene stabilite pe terasa de la Izvoare aveau la îndemînă materia primă necesară confecționării ceramicii.

Către Bistrița, fruntea acestei terase este abruptă și în apropierea cotei 177

(1) I. Donisă, **Geomorfologia văii Bistriței**, București, 1968, p. 144.

(2) Ibidem.

(3) Ibidem.

din Dealul Izvoarele arc la partea superioară luturile amintite mai sus suprapunînd prundișurile, a căror bază nu se vede, poziția lor fiind trădată de izvoarele puternice care apar la 160 m altitudine absolută¹. Aceste izvoare constituie, după părerea noastră, prima condiție a stabilirii în zonă a unei populații preistorice.

Un foraj prin terasa de 35 m din dreptul comunei Dumbrava a demonstrat că peste prundișuri se suprapune 1,40 m de nisip lutos de culoare brun-negricioasă mai închisă în partea inferioară, peste care urmează 9 m de lut loessoid de culoare galbenă. Orizontul inferior reprezintă un aluviu de luncă și a suferit o puternică alterare în prezența apei².

Potrivit geografului I. Donișă "Existența unei continuități a resturilor de culturi paleolitice și neolitice, începînd de la baza luturilor și pînă spre suprafața lor, arată că aceste luturi s-au depus în timpul glaciației Würm și în holocen, cînd terasa ce suportă luturile era deja individualizată"³.

Nu e cazul să discutăm noi și aici cronologia pleistocenului⁴, dar cu siguranță în neolitic (în mil. V î.e.n.), nu se mai depuneau pe dealul Izvoare, luturi. Afirmatia noastră este susținută și de faptul că stratul de cultură se află într-un pămînt de culoare cafenie și nu în lut galben.

Precipitațiile anuale în acest ținut sînt în jur de 600-700 mm, în timp ce temperatura medie anuală variază în jurul a 8°C⁵. Potrivit hărții geobotanice, în zonă se întîlnește o alternanță de păduri de fag (*Fagus silvatica*) cu păduri de gorun (*Quercus petraea*, mai puțin *Quercus dalechampii* sau *Quercus polycarpa*) și păduri amestecate de fag și gorun, pe alocuri în amestec cu alte specii de foioase, pe dealuri și podișuri⁶.

Harta faunei delimitează animale de păduri pericarpatice, specifică munților joși, podișurilor și chiar cîmpiei, indicînd ca prezente: veverița (*Sciurus vulgaris fuscoater Altum*), căprioara (*Capreolus capreolus*) și mistrețul (*Sus scrofa L.*)⁷. Acesta va fi fost în mare cadrul general în mijlocul căruia și-au durat așezarea triburile eneolitice din preajma satului Izvoare.

Satul Izvoare (deși aparține comunei Dumbrava Roșie) este situat la cchidistanță atît de Piatra Neamț, cît și de Dumbrava Roșie. Așezarea propriu-zisă se găsește pe dealul Boțestilor sau al "Izvoarelor" la baza căruia izvoarele puternice (amintite mai sus) dau naștere unor pîrîiașe (dintre care unul pare a delimita așezarea înspre est), la aproximativ 1 km est de satul Izvoare. Ea a fost tăiată pe

(1) Ibidem, p. 146-147.

(2) Ibidem, p. 159-160.

(3) Ibidem, p. 165.

(4) Vezi pentru această problemă M. Cărciumaru, **Mediul geografic în pleistocenul superior și culturile paleolitice din România**, București, 1980.

(5) **Monografia geografică a Republicii Populare Romîne, I, Geografia fizică**, Anexa, XII și XVI.

(6) Ibidem, Anexa XXIII.

(7) Ibidem, Anexa XXV.

latura vestică de drumul comunal ce merge spre satul Doina, desprinzându-se din șoseaua ce leagă orașul Piatra Neamț (prin Izvoare) de comuna Mărgineni. În imediata ei apropiere se află un iaz. Atât drumul comunal cât și iazul au distrus-o parțial.

Primele descoperiri au fost făcute aici în anul 1923 și au constatat din trei schelete umane. Aflind de această descoperire, Constantin Matasă vizitează stațiunea și efectuează (în anul 1931) un mic sondaj cu rezultate promițătoare¹.

În anul 1935, informat de aceste descoperiri, Radu Vulpe vizitează stațiunea, iar în 1936 întreprinde aici un prim sondaj (A), practicat în marginea de vest a așezării, în zona în care fuseseră descoperite (și reînhumate), cele trei schelete amintite mai sus. Concomitent sînt cercetate și alte zone prin intermediul suprafețelor B și C².

Acum a fost identificată, pentru prima dată, o ceramică definită precucuteniană, care a fost adusă la cunoștința specialiștilor cu prilejul Congresului internațional de Preistorie și Protoistorie de la Oslo, din 1936³.

Reluate în anii următori (1938-1939, 1942 și 1948), fiecare dintre suprafețele cercetate nu a putut depăși 40 m², concentrîndu-se (după autorul lor) în centrul stațiunii⁴.

Toate aceste sondaje au dus la conturarea definitivă a depunerilor arheologice de aici. Pe lângă cele două necropole de înhumatie, una medievală și alta din epoca migrațiilor, s-au precizat patru (nu trei cum s-a crezut în 1936) niveluri de locuire neolitică⁵. S-a constatat, de asemenea, "o diferență tipologică între cele trei niveluri de așezări cucuteniene suprapuse stratului precucutenian, în sensul că cel mai de jos dintre aceste niveluri se caracterizează printr-o ceramică monocromă sau bicromă de tip Ariușd (decorată cu caneluri, alveole, proeminente, incizii sau linii pictate cu alb ori cu roșu, fără negru), chiar dacă nu este lipsit de elementele ceramicii pictate tricrom de stil Cucuteni A, pe cînd în ultimul nivel de la suprafață nu apare decît această ultimă ceramică. Observația, verificată prin săpăturile mai noi dintre 1938 și 1948 și prin datele culese din săpăturile anterioare, din 1936, pune pentru prima dată problema independenței cronologice a ceramicii Ariușd (pe care cu termeni mai preciși am numit-o **protocucuteniană** sau Izvoare II 1) și a priorității sale față de ceramica tricromă de stil A specifică nivelului Izvoare II 2"⁶.

În schema stratigrafică a stațiunii neolitice de la Izvoare-Piatra Neamț, Radu

- (1) C. Matasă, **Cercetări din preistoria județului Neamț**, în-BCMI, XXXI, 1938, fasc. 97, p. 110.
- (2) R. Vulpe, **Izvoare. Săpăturile din 1936-1948**, București, 1957, p. 9 și urm.
- (3) R. Vulpe, **Civilisation précucutenienne récemment découverte à Izvoare, en Moldavie**, în E. S. A., Helsinki, XI, 1937, p. 134-146.
- (4) R. Vulpe, **Izvoare...**, p. 11 și urm.
- (5) Ibidem.
- (6) Ibidem.

Vulpe împarte astfel nivelurile neolitice: Precucutenian-Izvoare I (I 1 și I 2); Protocucutenian-Izvoare II 1a; Protocucutenian-Izvoare II 1b; Cucuteni A-Izvoare II 2¹. În continuare se fac următoarele precizări: Izvoare I 1=Precucutenian de caracter Boian-Giulești; Izvoare I 2=Precucutenian de caracter Tripolie A (Passek); Izvoare II 1a=Protocucutenian bicrom; Izvoare II 1b=Protocucutenian mixt; Izvoare II 2=Cucuteni A tricrom. Întregul strat Izvoare II=Ariușd+Cucuteni – Tripolie B I².

Se detașează, deci, din această prezentare, în primul rând existența unui nivel cu ceramică exclusiv bicromă și un altul numai cu ceramică pictată tricrom, deși semnul egalității pus între întregul strat Izvoare II și Ariușd-Cucuteni-Tripolie nu pare pe deplin justificat.

Din păcate însă, autorul săpăturilor scrie că: “abia în 1938 am putut remarcă pentru prima dată o diferență stratigrafică între ceramica protocucuteniană bicromă de stil Ariușd-Bonțești-Frumușica și cea tricromă de stil Cucuteni A și după săpăturile ultime, din 1948, ne-am putut îngădui să formulăm o concluzie asupra existenței unei faze protocucuteniene Izvoare II 1, mai veche decât faza Cucuteni A (Izvoare II 2). Din această pricină, materialul din straturile y, c și j a fost recoltat și înregistrat laolaltă, fără observații de amănunt care să înlesnească o distribuție netă a tipurilor între cele două faze Izvoare II. O asemenea distribuție este de altfel foarte dificilă și din cauză că multe din tipurile celor două faze prezintă caractere comune. Este de pildă cazul ceramicii tricrome, care nu apare pentru prima oară în cultura Cucuteni A, ci are și o bogată fază de început contemporană cu ceramica bicromă protocucuteniană... De altă parte, momentan ne găsim în imposibilitatea de a proceda la o discriminare tipologică între materialul bicrom provenit din stratul y și acela, de asemenea bicrom, din stratul c”³.

În acest mod, autorul descrie materialul pe criterii strict tipologice, ca de altfel și în cazul ceramicii din stratul Izvoare I.

Același procedeu s-a aplicat și la Frumușica⁴, unde există de asemenea un extrem de interesant material bicrom.

Se pune deci problema subîmpărțirii fazei Cucuteni A în mai multe etape evolutive, fapt ce-l determină pe Vladimir Dumitrescu să formuleze ipoteza unei etape – Cucuteni A 1 – numai cu ceramică bicromă⁵, cu toate că nimeni nu

(1) R. Vulpe, *Izvoare...*, p. 33, fig. 14.

(2) Ibidem, p. 35.

(3) Ibidem, p. 120.

(4) C. Matasă, *Frumușica. Village préhistorique à céramique peinte dans la Moldavie du nord, Roumanie*, București, 1946.

(5) Vl. Dumitrescu, *La civilisation de Cucuteni*, în *Berichten van de rijksdienst voor het oudheidkundig bodemonderzoek*, Amersfoort, 1959, p. 7-48; idem, *Complexul cultural Cucuteni, Istoria României*, I, București, 1960; idem, *Originea și evoluția culturii Cucuteni-Tripolie, I-II*, în *SCIV*, XIV, 1963, 1 și 2; idem, *Origine et évolution de la civilisation de Cucuteni-Tripolie*, în *Archeologia*.

publicase încă un **complex închis** care să conțină în exclusivitate un astfel de material.

Întrucît în toate aşezările din sud-estul Transilvaniei, cele două categorii ceramice (acea bicromă şi aceea tricromă) apăreau împreună, problema preconizatei etape A1 nu putea fi rezolvată decît la Frumuşica şi Izvoare, unde materialul pictat în două culori (combinat cu incizii, caneluri şi alveole) este deosebit de bogat. Dar, din păcate, Cetăţuia din com. Bodeşti (căreia C. Matasă îi dăduse numele de Frumuşica) a fost împădurită, fiind astfel practic scoasă din rîndul staţiunilor în care s-ar mai putea efectua săpături.

Rămînea astfel accesibilă, pentru lămurirea importante probleme a începuturilor culturii Cucuteni, numai aşezarea din satul Izvoare. Acesta a şi fost motivul care ne-a determinat să solicităm (şi să obţinem) aprobarea unor săpături în aşezarea respectivă, în anul 1984. Dar, din cauze independente de voinţa noastră, nu am putut participa la campania din acel an, iar rezultatele prea amplelor excavaţii de atunci n-au fost aduse încă la cunoştinţa specialiştilor.

Am reluat în consecinţă vechiul proiect şi, în vara anului 1987, semnatarii rîndurilor de faţă au efectuat un sondaj în staţiunea aceasta, sondaj care, din cauza fondurilor reduse s-a oprit la adîncimea de aproximativ 1,50 m.

Terenul fiind cultivat, ne-am văzut siliţi să plăsăm tranşee destul de aproape de marginea drumului ce duce spre satul Doina şi oarecum spre extremitatea sudică a staţiunii (fig.1). Şanţul nostru, de 30x2 m, lărgit pe latura de nord-est cu 2 m între metrii 23-30, a respectat orientarea vechilor săpături din 1936-1948 (dar se pare că nu şi pe aceea din 1987), adică a avut direcţia S-N. Am notat secţiunea cu I, deşi ar fi fost preferabil ca numerotarea să se fi făcut în continuarea săpăturii din 1984, dar, spre regretul nostru, planurile acestei săpături nu ne-au fost accesibile.

Întrucît, aşa cum am menţionat, sondajul nostru nu a ajuns pînă la pămîntul steril din punct de vedere arheologic, prezentăm rezultatele obţinute pornind de la cele mai recente. Începem deci cu cele trei morminte de înhumăţic, două aparţinînd evului mediu şi cel de-al treilea secolului IV î.e.n. (fig2).

Mormîntul nr. 1 avea adîncimea de 0,46-0,50 m faţă de nivelul actual al solului. Scheletul de matur, orientat N-S 34°, avea mîna stîngă întinsă de-a lungul corpului, iar cea dreaptă îndoită din cot şi sprijinită pe abdomen. Capul era băgat între umeri, faţa fiind îndreptată spre sud-est. Picioarele erau întinse, iar etichete puse una peste alta (fig.2; 3/3; 4/2). Asemenea morminte, cu orientare diferită faţă de ritul creştin, sînt atestate pentru secolele XIII-XIV în unele necropole creştine din estul Moldovei (Mateuţi-“Şcoala nouă”, Hanska-“Limbari” şi Costeşti), în zona de sub administraţia Hoardei de Aur¹.

XIX, 1963, Ossolineum, 1964, p. 1-40.

- (1) Victor Spinei, **Moldova în secole XI-XIV**, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1982, p. 192.

Mormîntul nr. 2, cu o adîncime de 0,75 m, conţinea un schelet de adolescent, aflat în poziţia întins pe spate, orientat perfect pe direcţia V-E, cu faţa îndreptată spre est. Mîna dreaptă, îndoită din cot, avea antebraţul aşezat pe abdomen. Antebraţul mîinii stîngi lipsea. Tibia de la piciorul drept a fost găsită deplasată în poziţie oblică spre interior (fig.2; 5). Lîngă genunchiul drept, spre exterior, s-a găsit o monedă de la Rudolf al II-lea, emisiune 1589, cu o gaură la margine¹. În Moldova, monede de la Rudolf al II-lea au mai fost descoperite, de pildă, în necropolele de la Ştefan cel Mare (16 dinari, dintre care cei aflaţi în M 10 şi M 13 sînt emişi tot în 1589)² şi la Suceava (în M 1, 4, 10, 27, 30, 33, 49, 58, 67, 72, autorii raportului neprecizînd anii de emisiune)³.

Mormîntul nr. 2 se afla într-o zonă izolată şi relativ îndepărtată de sectoarele necropolei medievale investigate între anii 1936-1948⁴ şi 1984⁵. De aceea, presupunem ori că acest mormînt este situat în extremitatea cea mai nouă a cimitirului de la Izvoare, ori că nu face parte din el. În sprijinul ultimei ipoteze, ar putea fi invocat faptul că pe traseul secţiunii I din 1987 s-a descoperit doar mormîntul nr. 1, descris mai sus.

Al treilea mormînt, aparţinînd necropolei Sîntana de Mureş, a fost notat în continuarea celor contemporane cu el, descoperite în 1984, deci poartă sigla XII⁶. Conturul gropii nu s-a putut delimita datorită săpăturii ei, la mică adîncime, în dărîmăturile unei locuinţe cucuteniene (L 2/1987). S-a putut totuşi observa că latura nordică a gropii care atingea 0,70-0,75 m faţă de nivelul actual al solului, avea colţurile puternic rotunjite. La nord-est de cap a fost aşezată o piatră, probabil o rîşniţă neolitică, fragmentară, sprijinită de-a lungul ei, aproape vertical, de marginea respectivă a gropii. Scheletul, întins pe spate, aparţine unui matur şi avea orientarea NNV 2°- SSE 34°. Capul, căruia îi lipseşte mandibula, era întors spre dreapta. Ambele mîini erau întinse de-a lungul corpului (fig.2; 3/4; 4/1).

Inventarul mormîntului se compunea din două vase. Vasul nr. 1, un mic castron, a fost descoperit în poziţie uşor înclinată, cu gura spre est, aşezat în zona

- (1) Legenda: Av. R(ex) RUD(olfus) II RO(manorum) I(mperator) S(emper) AU(gustus) G(ermaniae) H(ungariae) B(ohemiae). Rv. PATRON(a) (1)589 HUNG(ariae). Determinarea monedei a fost făcută de Viorel M. Butnariu de la Institutul de istorie şi arheologie "A. D. Xenopol" Iaşi.
- (2) Al. Artimon şi C. Eminovici, **Cercetări arheologice în aşezarea medievală din comuna Ştefan cel Mare, jud. Bacău**, în *Carpica*, X, 1978, p. 281 şi 288 (tabel).
- (3) Al. Artimon, Al. Rădulescu, **Necropola medievală de la Sf. Dumitru, în Suceava**, VIII, 1981, p. 95.
- (4) R. Vulpe, **Izvoare...**, p. 50-54.
- (5) Gh. Dumitroaia, **Săpăturile arheologice din judeţul Neamţ**, în *MemAntiq*, XII-XIV, p. 318.
- (6) Pentru mormintele I-VIII, cf. Radu Vulpe, op. cit., p. 276-317; pentru mormintele IX-XI, cf. M. Alexianu, L. Ellis, **Date noi asupra necropolei de tip Sîntana de Mureş de la Izvoare-Piatra Neamţ**, în *MemAntiq*, XV-XVII, 1987, p. 127-149.

articulației dintre antebrăț și palmă. Castronul, lucrat la roată dintr-o pastă fină, acoperit cu un slip subțire, ars în mediu reducător, de culoare cenușiu-deschis, are baza ușor rotunjită, pereții foarte puțin înclinați în afară coborînd rotunjiți spre fundul în inel. Vasul a fost executat cu mai puțină grijă, observîndu-se "coaste" slab reliefate atît în interior cît și în exterior, precum și urme orizontale provenite de la instrumentul cu care a fost finisat. Fundul pe inel prezintă și el neregularități de execuție (fig. 6/1). În vas a fost descoperit un fragment de coastă de ovicaprin¹. Asemenea vase sînt semnalate la Danceny², Rakovec³ și Budești⁴.

Vasul nr. 2, o oală borcan, păstrată fragmentar, a fost descoperit în poziție culcată, cu gura spre N, la exteriorul genunchiului drept. Vasul, destul de scund, lucrat cu mîna, din pastă cu degresant cioburi pisate, ars în mediu oxidant, de culoare maronie, are buza tăiată drept, gura evazată, umerii rotunjiți și fundul drept, aproape imperceptibil profilat (fig. 6/2).

În afara mormîntului, menționăm descoperirea în stratul de cultură (coordonate: S I, caroul 7, -1,15 m) a unei mărgelă de lut de culoare neagră, de formă aproximativ bitronconică, cu un decor canelat în torsadă, fin reliefat, executat cu multă grijă, pe care o atribuim, de asemenea culturii Sîntana de Mureș (fig. 6/3).

Trecînd la locuirea eneolitică, se cuvin menționate în primul rînd cîteva mici complexe izolate (descoperite în primele carouri), conținînd ceramică, pietre, cîteva oase și mici fragmente de chirpici. La aceeași adîncime cu ele, adică la 0,30 m, dar în capătul opus al șanțului, pe o lungime ce depășea 5 m s-au descoperit o suită de cranii de bovidee printre care se aflau și cîteva fragmente ceramice cucuteniene. Complexul acesta găsindu-se spre periferia așezării, nu ar fi exclus ca zona să fi fost folosită ca loc comun pentru sacrificarea animalelor. Nu credem că poate fi vorba de depunere de ofrande, întrucît acestea se aflau întotdeauna la adîncimi mai mari și în gropi amenajate special, dar evident nu putem exclude o atare interpretare.

Acest complex suprapunea o locuință (nr. 1), degajată parțial, aflată la adîncimi ce variau între 0,35-0,50 m (fig. 7/1), locuință în care fusese amenajată o platformă parțială. Materialul folosit la scheletul de lemn al locuinței avusese dimensiuni modeste, 8-9 cm, iar lipitura 6-10 cm. Interesantă însă era vatra ei, a cărei mozaic gros de 9 cm demonstra o intensă folosire. Spre deosebire de lipiturile cunoscute din alte stațiuni cucuteniene, care nu depășesc 2-4 cm, aceasta avea 9 cm, cu o gardină înălțată cu alți 9 cm, lucrată din lut cu paie și pleavă în compoziție, nepătrunsă de foc pînă la bază și așezată pe bețe groase de 3-4 cm.

- (1) Determinare efectuată de prof. dr. Sergiu Haimovici de la Universitatea "Al. I. Cuza" Iași.
- (2) I. A. Raphaelovič, *Danceny. Moghil'nik cernjachovskoj kul'tury 3-4 vv. n.e.*, Chișinău, 1986, p. 35-36, pl. XIX, 11 (mormînt de incinerare).
- (3) *MIA*, 139, p. 155.
- (4) E. A. Rikman, *Pamjatnik epochi velikogo pereselenija narodov*, Chișinău, 1967; mormintele 57, 208 și 228, fig. 18/2, 3; 10/2; 14/10, 35/5.

Deși materialul ceramic rezultat dintre dărîmături nu a fost curățat și restaurat în întregime, se cuvine remarcată de pe acum prezența ceramicii pictate atît bi-cît și tricrom. Nu vom insista asupra lui întrucît, așa cum aminteam mai sus, locuința a fost degajată numai parțial.

Cea de-a doua locuință secționată de șanțul nostru a fost descoperită la adîncimi ce variau între 0,45-0,70m și dacă nu am intersectat-o pe diagonală, atunci sigur a avut dimensiuni apreciabile. Și ea se prezenta ca o masă compactă, destul de uniformă, chirpiciul bine ars păstrînd amprente lemnăriei și nuielilor. La rîndul ei, a avut o vatră (fig. 3/5,6) de 1x1,25 m, cu o gardină înaltă de 17-20 cm și o lipitură de 8-9 cm așezată pe un pat de pietre de rîu (fig. 3/6). Gardina, a cărei bază era lată de 10 cm, fusese, ca și în cazul vetrei locuinței 1, construită pe bețe.

Ceramica rezultată este atît bi-cît și tricromă, prima categorie combinînd decorul canelat cu acela pictat cu alb, cu alveole, linii incizate și chiar pictură crudă.

În sfîrșit, ultima locuință, degajată de asemenea parțial, fusese suprapusă de loc. 1. Descoperită la 0,85-0,90 m adîncime, pare a indica cel de-al patrulea (de sus în jos) nivel cucutenian. Dărîmăturile masive provenite de la pereții prăbușiți conservă numeroase șiruri de amprente de nuiile, putîndu-se reconstitui porțiuni întregi din perete.

Înventarul acestei locuințe a fost deosebit de bogat, ceramica aparținînd ambelor categorii, bi- și tricromă. În două vase s-a descoperit o apreciabilă cantitate de pleavă și semințe carbonizate, într-un crater cîteva oase calcinate, așchii de silex și semințe, iar în piciorul unui suport de vas, de asemenea foarte multă pleavă.

În această locuință remarcăm, de asemenea, prezența unor suporturi de vase cu o siluetă zveltă, rar întîlnite în stațiuni cucutenine, și totodată frecvența suporturilor, unele de dimensiuni apreciabile.

Nu putem face deocamdată nici o precizare privind raportul dintre ceramica bi- și tricromă, deoarece, pe de o parte, locuința a fost degajată parțial, iar pe de alta, cel rezultat nu este încă restaurat și curățat în totalitate.

În toate cele trei locuințe, cantitatea de oase fusese extrem de redusă, ca de altfel și aceea a uneltelor de os și silex. Nici topoarele de piatră nu sînt prea numeroase și ele au fost lucrate exclusiv din silicolit. Statuete antropomorfe fragmentare nu au fost găsite decît în locuințele 1 și 2, și ele aparțin tipului comun cucutenian, decorat cu striuri fine pe ambele fețe.

Ceea ce însă abundă, atît în locuințe, cît și în stratul de cultură sînt fragmentele de polonice pictate exclusiv tricrom. Este destul de greu de explicat numărul lor mare atît la Izvoare cît și la Frumușica.

Din păcate, din motive obiective, am fost obligați să oprim suprafața săpată la adîncimea de 1,50 m, urmînd ca în campaniile viitoare să degajăm locuințele descoperite și să continuăm săpătura pînă la pămîntul steril din punct de vedere arheologic.

De altfel, răvășite în stratul cucutenian s-au găsit și câteva statuete fragmentare precucuteniene, precum și un fragment de fructieră Precucuteni II, decorată cu șah excizat.

LES FOUILLES ARCHÉOLOGIQUES DE IZVOARE-PIATRA NEAMȚ EN 1987

Résumé

On présente l'aspect physico-géographique et morphologique de la zone investiguée et ses corrélations avec l'habitation humains. Vu que les fouilles de cette année n'ont atteint qu'une profondeur d'environ 1,50 m, on insiste surtout sur la découverte de deux sépultures datant du Moyen Âge (l'une orientée N-S, avec une monnaie Rudolf II, 1589) et d'une sépulture du IV-e s. de n.è. appartenant à la nécropole de type Sântana de Mureș, dont l'inventaire comprend un vase façonné à la main et un autre fait au tour. Quant à l'habitation énéolitique, on a découvert 3 habitations, partiellement fouillées, appartenant à la culture de Cucuteni et un complexe composé de crânes de bovinés.

Explication des figures

Fig. 1. Plan général de la station archéologique de Izvoare.

Fig. 2. La tranchée no. 1 (l'emplacement des sépultures).

Fig. 3. 1. aspect de chantier; 2.âtre de l'habitation no. 2.

Fig. 4. 1. Sépulture XII; 2. sépulture no. 1.

Fig. 5. Sépulture no. 2.

Fig. 6. 1, 2. vases de la sépulture XII; 3. fusaiole.

Fig. 7. 1. Habitation Cucuteni A; 2-3. aspects du profil de la section 1; 4. fragment du paroi de l'habitation no. 2.

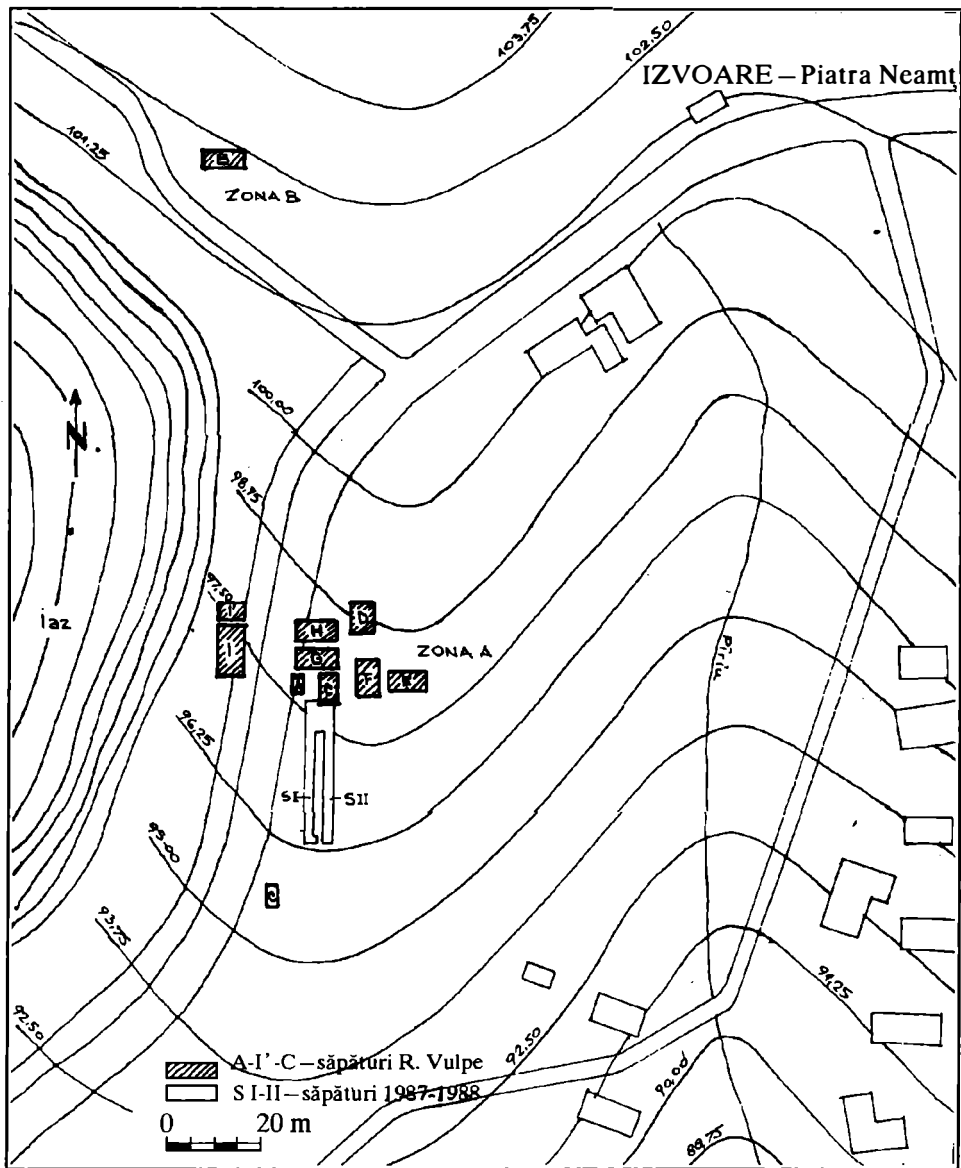

Fig. 1 Planul general al stațiunii arheologice de la Izvoare.

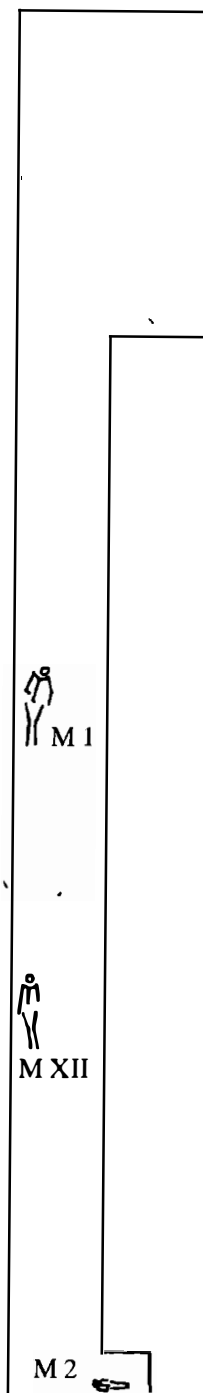
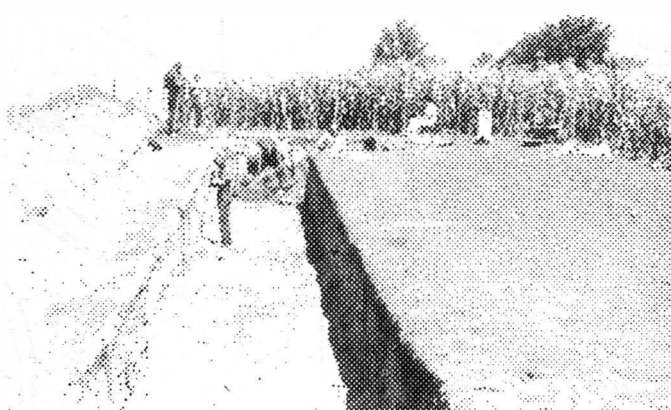
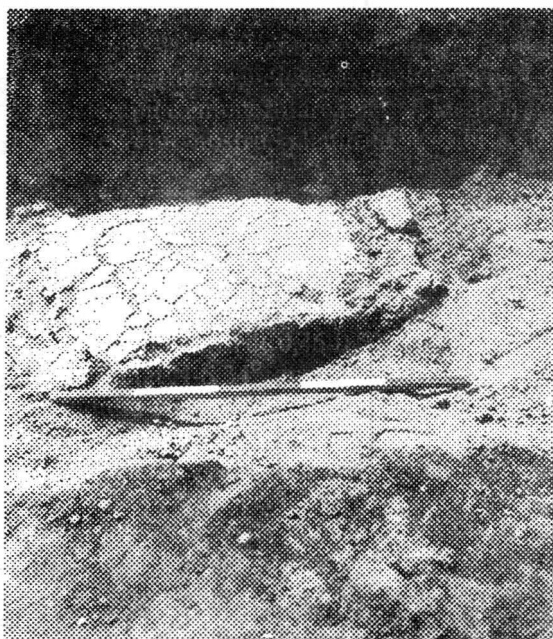

Fig. 2 Șanțul nr. 1, cu amplasarea mormintelor.

1

2

Fig. 3 1 – Aspect din S 1; 2 – Vatra locuinței 2.

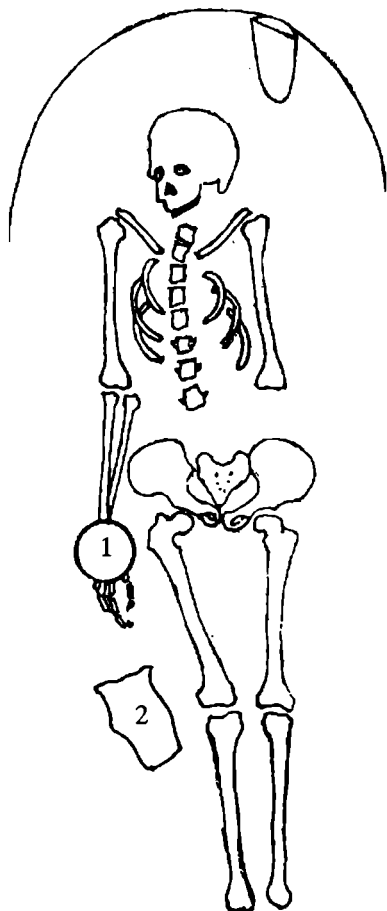

Fig. 4 1 – Mormîntul XII; 2 – Mormîntul nr. 1.

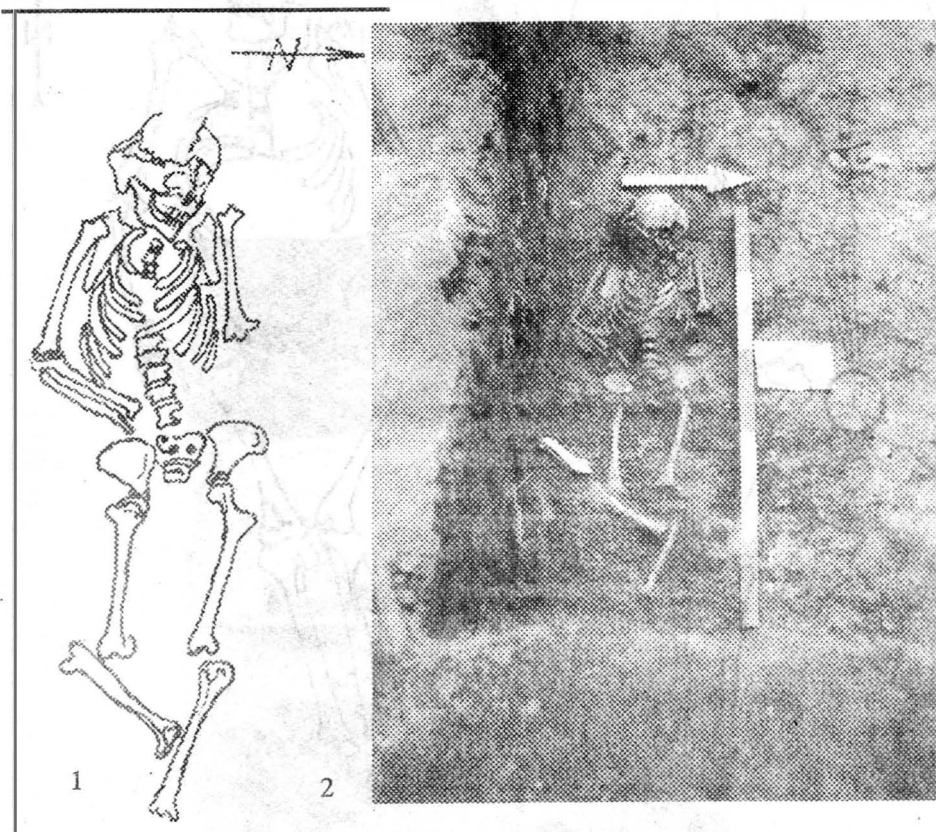
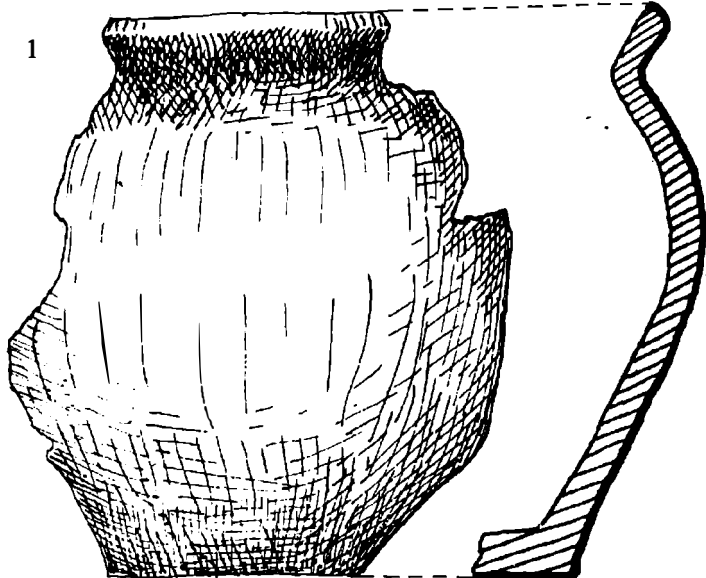
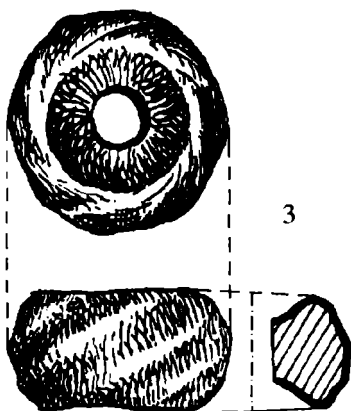

Fig. 5 Mormîntul nr. 2.

1

3

2

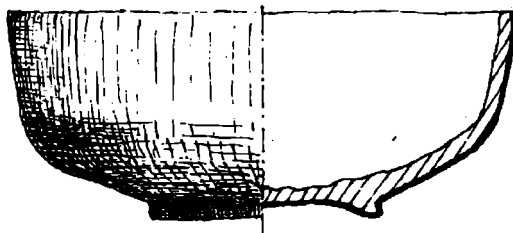

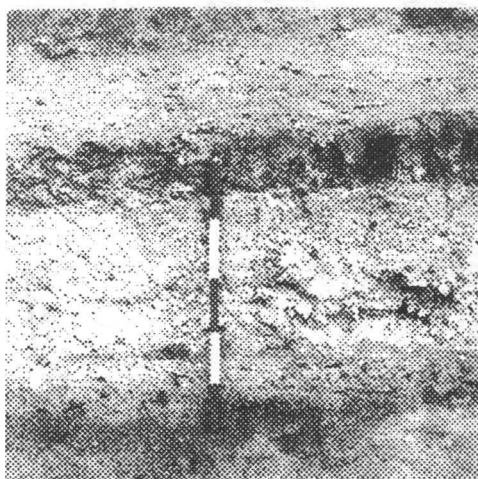
Fig. 6 1, 2 – Vase din mormîntul XII; 3 – Fusaiolă.

1

2

3

4

Fig. 7 1—Locuință Cucuteni A; 2, 3—Aspecte din profilul secțiunii 1;
4—Fragment din peretele locuinței nr. 2.